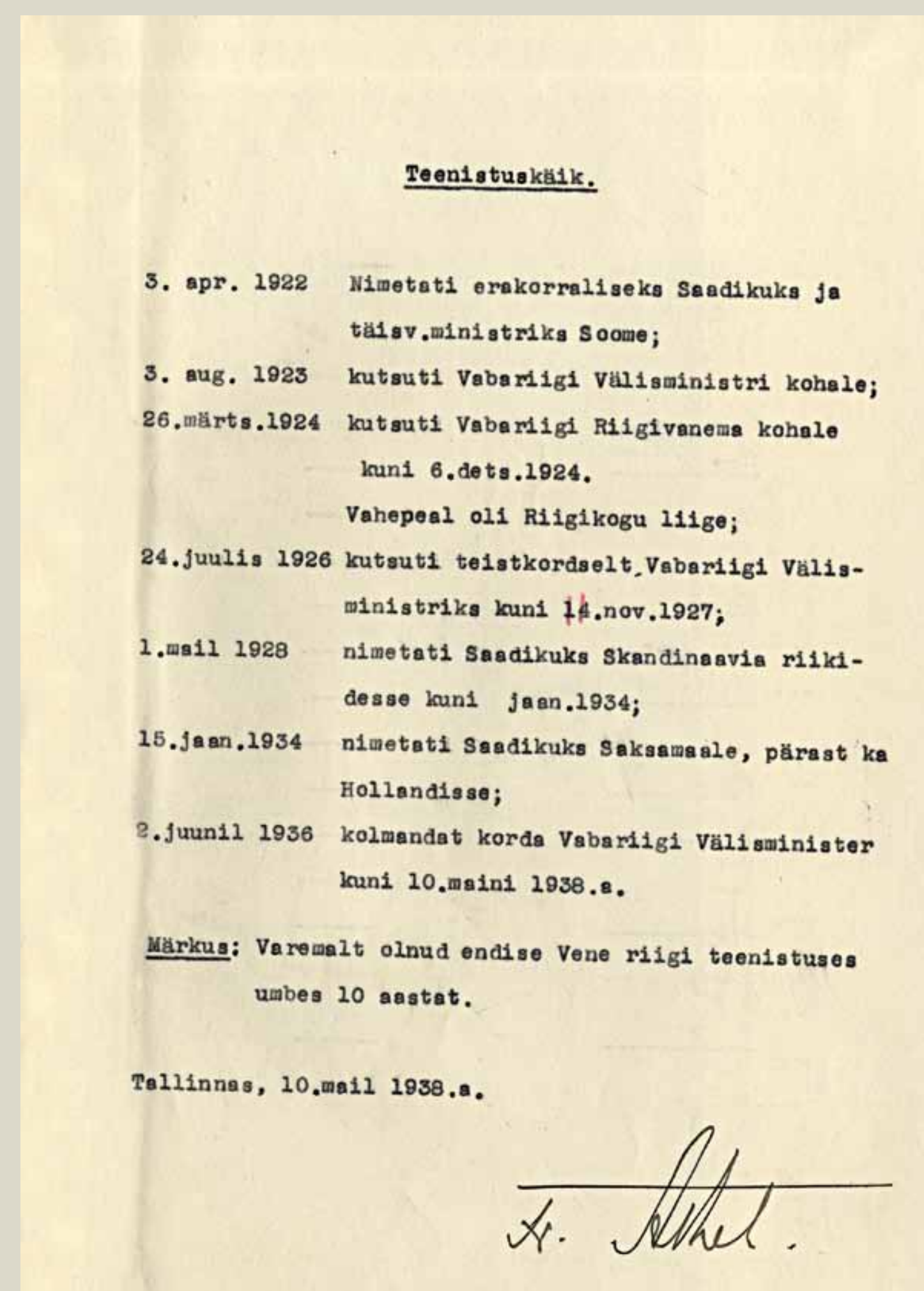

FRIEDRICH KARL AKEL

1871–1941

Friedrich Karl Akel

Friedrich Karl Akel oli mitmekülgne mees: arst, riigimees ja diplomaat, poliitik ja seltsitegelane. Ta jõudis oma elu jooksul tegutseda silmakliinikus ja riigikogus, valitsuses ja saatkondades, erakonnas ja kirikus, kohalikus omavalitsuses, seltsides, ühingutes ja pangas.

Friedrich Akel sündis 24. augustil (uue kalendri järgi 5. septembril) 1871 Kaubi karjamõisa omaniku pojana, praeguses Halliste vallas Viljandimaal. Õppis 1892–1897 Tartu ülikooli arstiteaduskonnas, täiendas end seejärel Riias, Varssavis, Berliinis jm. Alates 1902. aastast töötas silmaarstina Tallinnas, kus avas 1912 oma erasilmakliiniku. 1907. aastal lõi kaasa Tallinnas Eesti Arstide Haigemaja asutamisel. Mobiliseeritud sõjaväearstina osales ta Vene-Jaapani sõjas Kaug-Idas ja Esimese maailmasõja ajal Tallinna mereväe haigemajas.

Akel oli tuntud tsentristlik poliitik, algul Jaan Tõnissoni leeris Eesti Rahvameelses Eduerakonnas; iseseisvuse saavutamisel aga üks Kristliku Rahvaerakonna asutajaid. 1924 oli ta Eesti Vabariigi riigivanem (valitsuse juht).

Aastatel 1920–1922 tegutses ta värskest loodud Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kiriku Konsistooriumi abipresidendina ehk ilmaliku juhina, kuni kutsuti diplomaatilisse teenistusse. Akel oli pikalt väliteenistuses, esindades Eestit saadikuna Soomes (1922–1923), Rootsis, Norras ja Taanis (1928–1934), Saksamaal ja Hollandis (1934–1936). Kolm korda oli ta erinevates valitsustes välisminister (1923–1924, 1926–1927, 1936–1938). Kuulus Riigikogu (1926–1928, 1938–1940) ja Rahvuskogu (1936–1937) koosseisu. Väga aktiivne oli Friedrich Akel ka ühiskondlikult. Juba 1892. aastal astus ta Eesti Üliõpilaste Seltsi, 1907. aastal aga oli üks korporatsiooni Fraternalitas Estica asutajaid ja vilistlane. Samal aastal valiti Akel spordiseltsi Kalev etteotsa, 1924. aastal juba Eesti Olümpiakomitee esimeheks ja 1927–1932 oli ta Eesti esindaja Rahvusvahelises Olümpiakomitees. Tema tegevusvaldkond ei piirunud aga ainult kehakultuuriga. Friedrich Akel jõudis olla ka Tallinna Rahvahariduse Seltsi juhatuse liige, teatriosühingu Estonia ja Tallinna Eesti Seltsi Estonia juhatuse esimees ning Tallinna Vastastikuse Krediidühisuse, hilisema Krediidipanga, nõukogu

EESTI VABARIIK
Perekonnaseisu tunnistus.
Väljavõte Tallinna linnas perekonnaregistrist.
PEREKONNASEISUAMETNIK
Kõide 91 lehekülj 555

Isiku perekonnanimi ja nimi Akel, Friedrich Karl

Sündimise aeg ja koht 5. septembril 1871 Bornu vallas

Isa: Akel, Juhhan, sünd. 16. aprillil 1840 Bornu vallas

Emm: Akel, Kert, neiuks Riiso, sünd. 14. märtil 1846 Vana-Kariste vallas

Abiellumise aeg ja koht 15. märtil 1906 Tallinnas v. a. n. g.

Abikaasa: Akel, Adele, neiuks Riiso, sünd. 14. märtil 1874 Kariste vallas

Sündimise aeg ja koht 15. märtil 1874 Kariste vallas

Isiku-ainio-ühkoht

Tema lapsed

15. Viima, sünd. 9. novembril 1906 Tallinnas
26. Asta, sünd. 27. detsembril 1907 Tallinnas
3. Friedrich, sünd. 14. juunil 1910 Tallinnas
44. Lia, sünd. 15. novembril 1918 Tallinnas

Suremise aeg ja koht

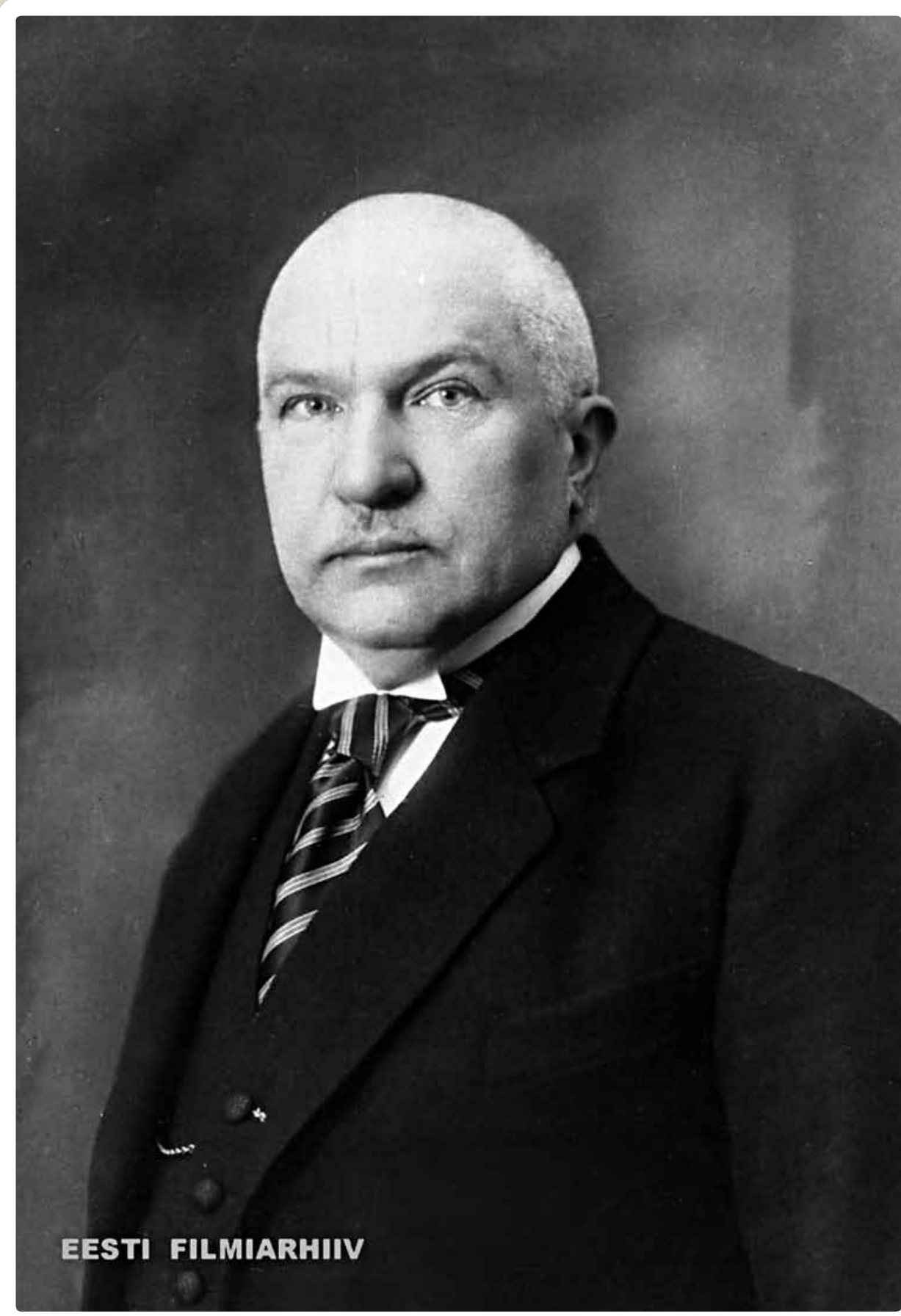
Matmiselkoht

Väljavõte õige:
Tallinnas, 3. veebruaril 1938 a.

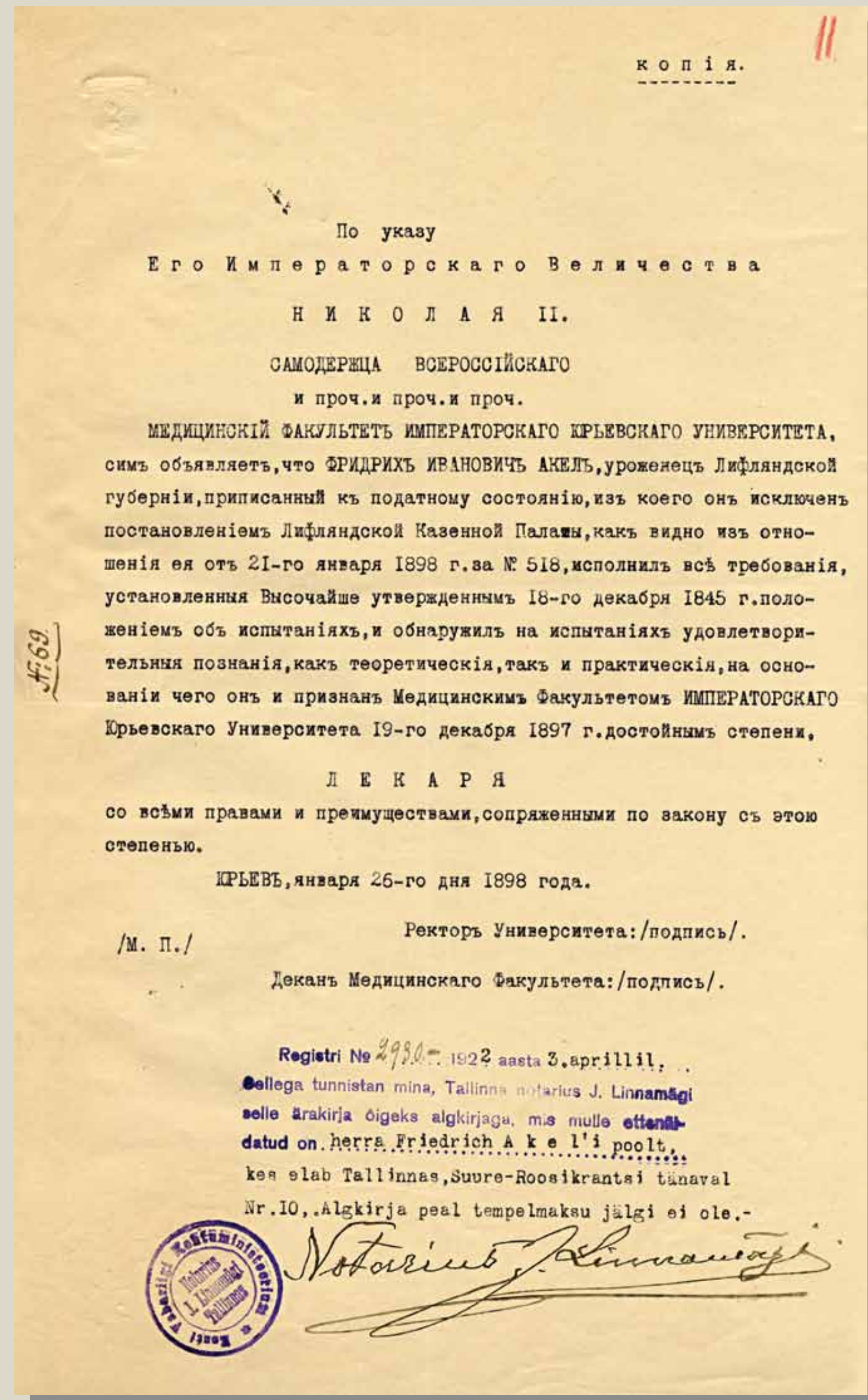
Perekonnaseisumetnik

liige ja esimees. Samuti kuulus ta Tallinna linna volikogusse.

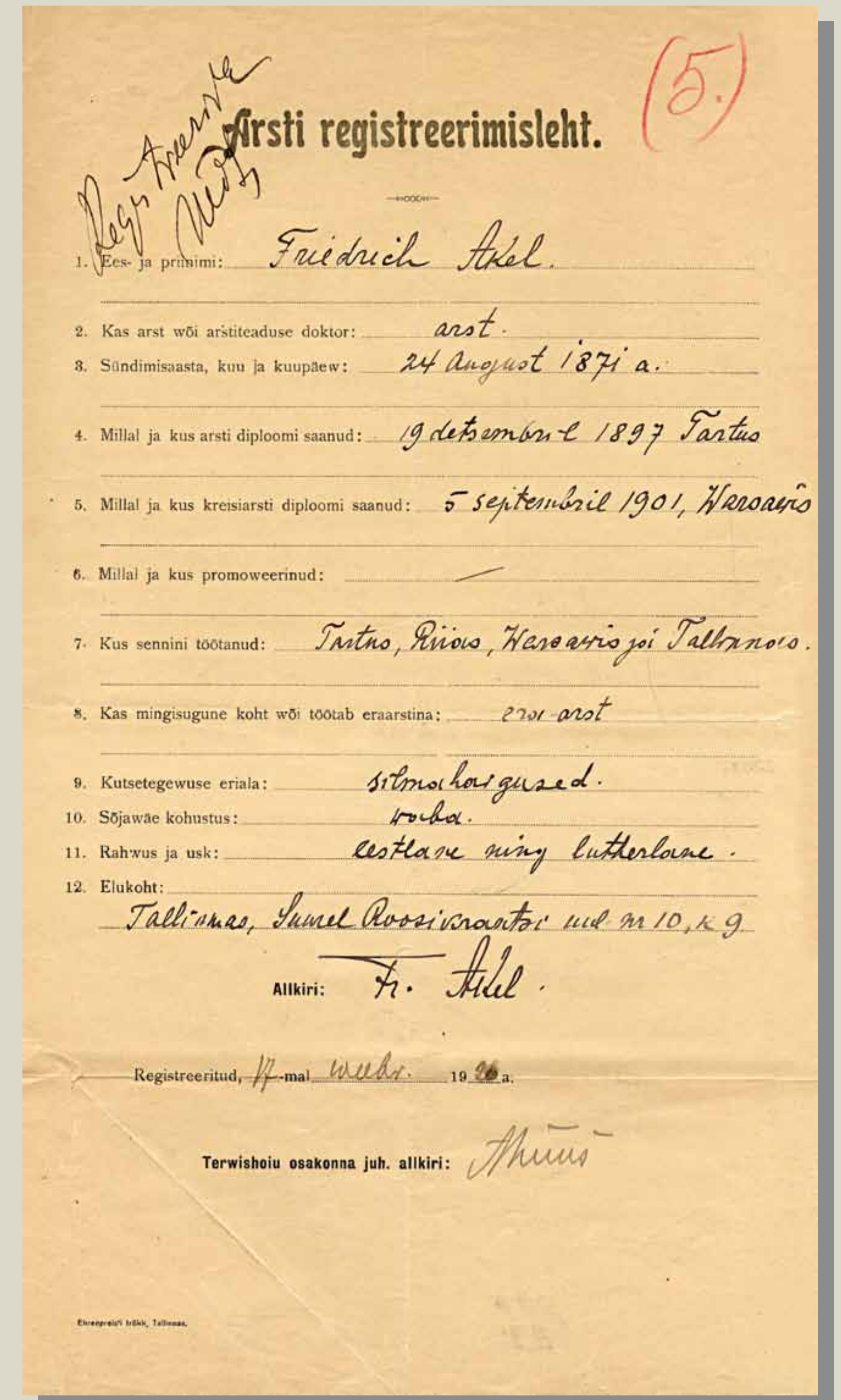
Nõukogude okupatsioon 1940 hävitas nii Akeli töö kui ka tema enda ja ta perekonna. Friedrich Akel hukati 3. juulil 1941 Tallinnas. Tema abikaasa Adele ja tütar Asta küüditati, poeg Friedrich arreteeriti, tütrede Vilma ja Lia pidid elama paguluses. Kõigest sellest räägib Peep Puksi dokumentaalfilm "Diplomaadi saatuse" (1992) ja meenutab kunagise Kaubi mõisa parki püstitatud mälestuskivi.

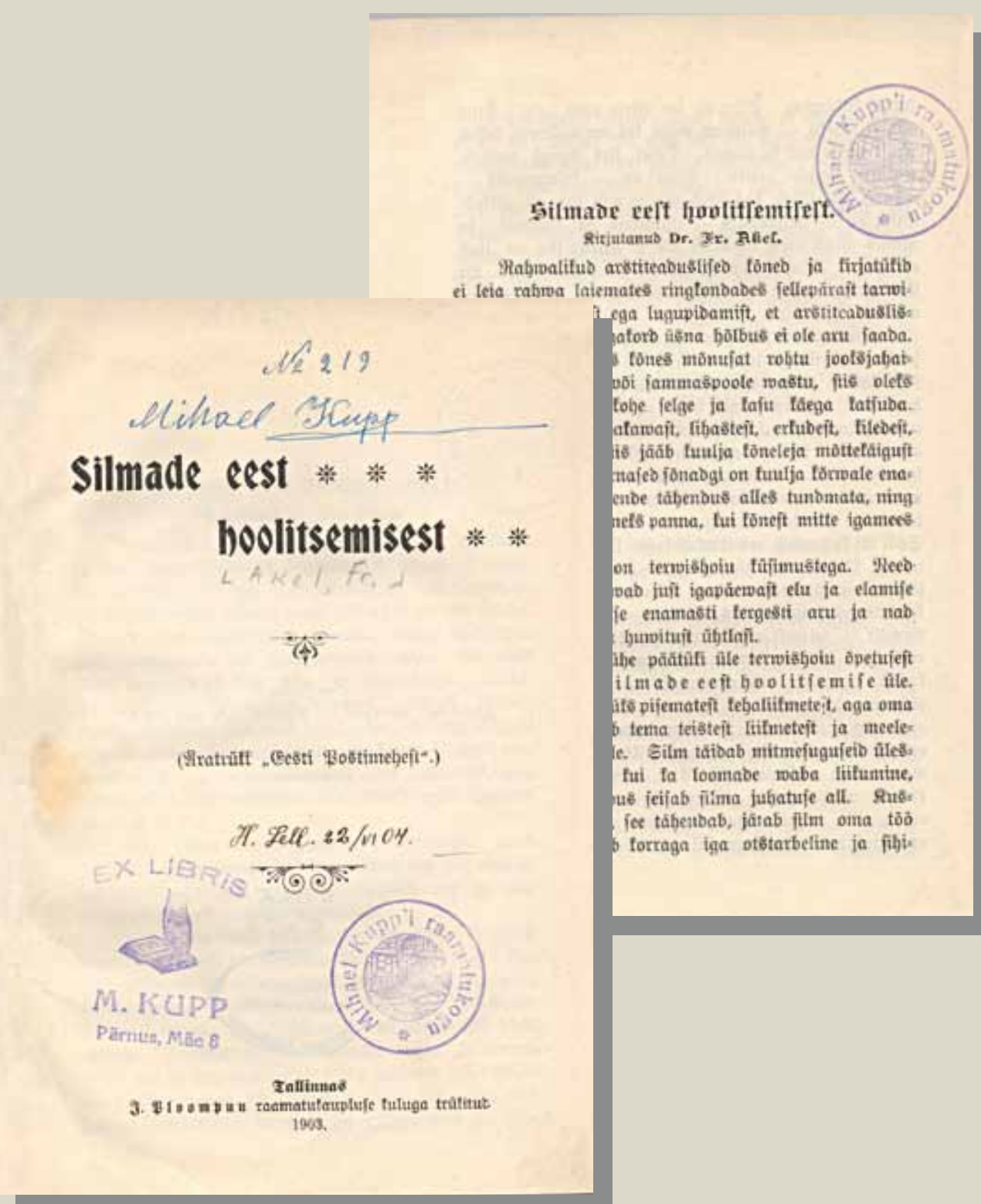
Friedrich Akel 1920. aastatel.

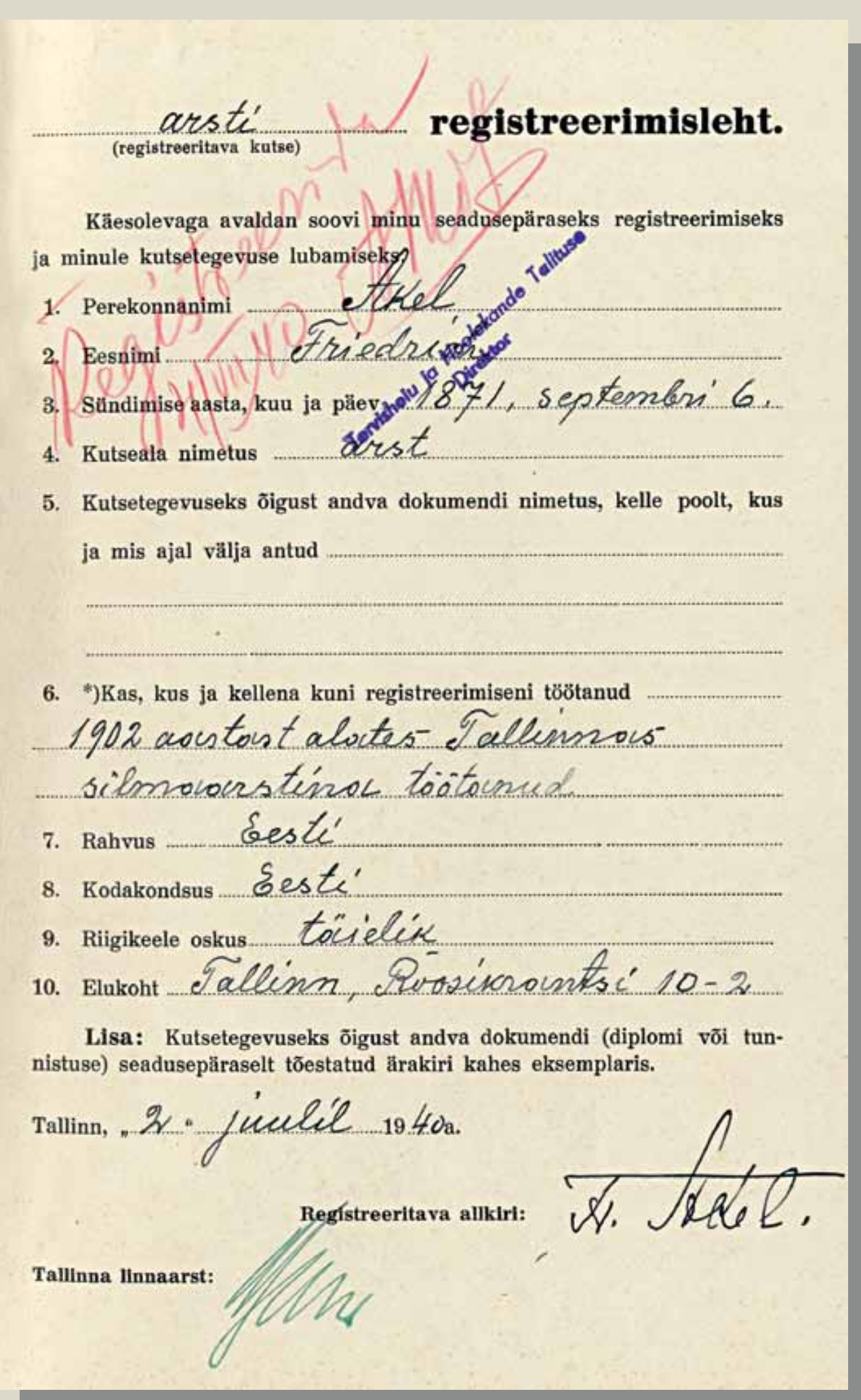
Friedrich Akeli Tartu Ülikooli diplomi notariaalselt kinnitatud ärakiri.

Arsti registreerimisleht 1926. aastast.

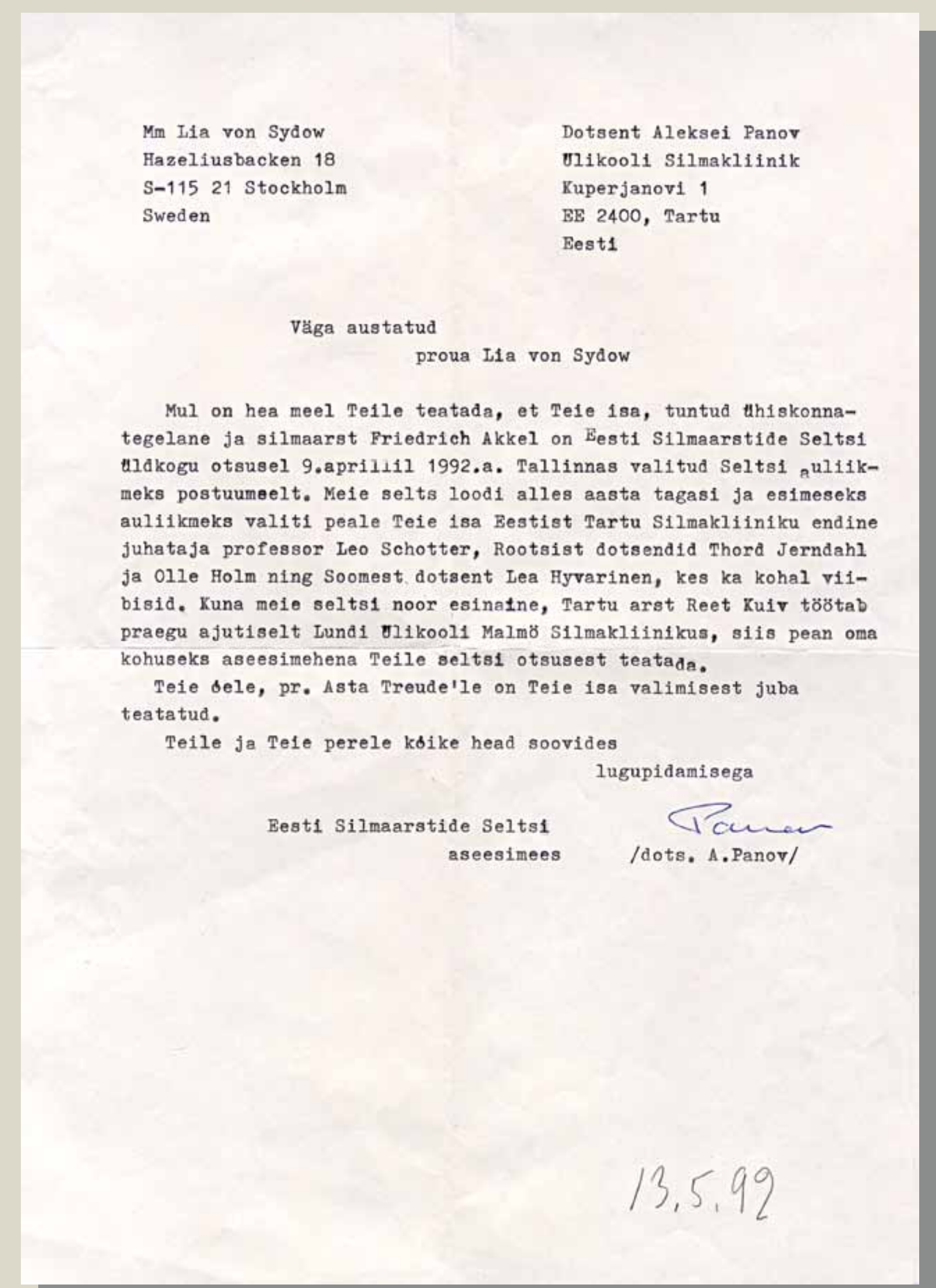
Doktor Akel 1903: "Silm on küll üks pisematest kehaliikmetest, aga oma tähtsuse poolest käib tema teistest liikmetest ja meeliiristadest kaugelt üle."

Arsti registreerimisleht 1940. aastast.

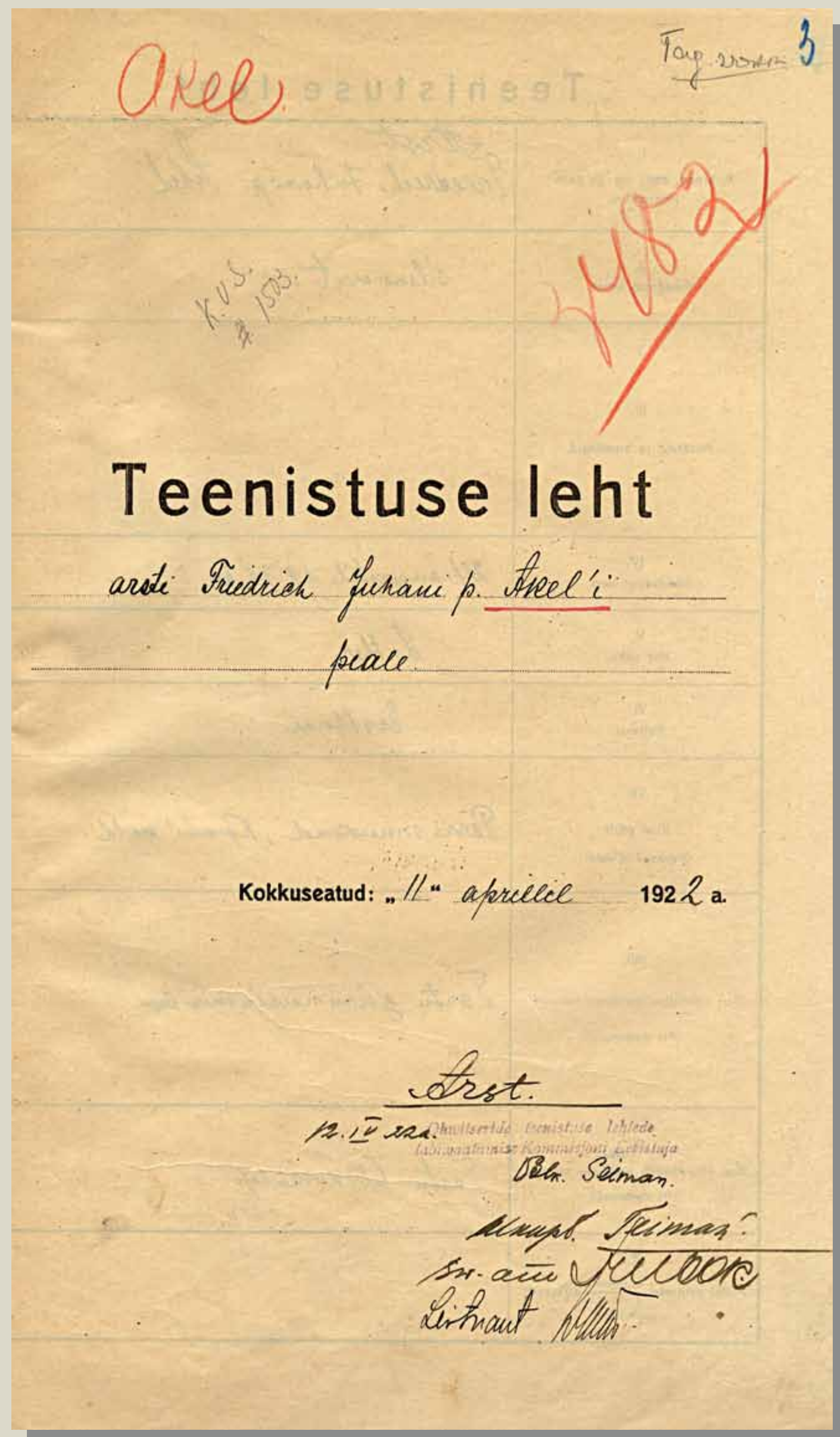

Okupeeritud Eestis – koos iseseisvusega kadus ka riigipension.

Eesti Silmaarstide Seltsi valis 1992. aastal doktor Akeli seltsi auliikmeks postuumselt.

Sõjaväearst Friedrich Akel Vene imperaatorlikus armees Vene-Jaapani sõja ajal.

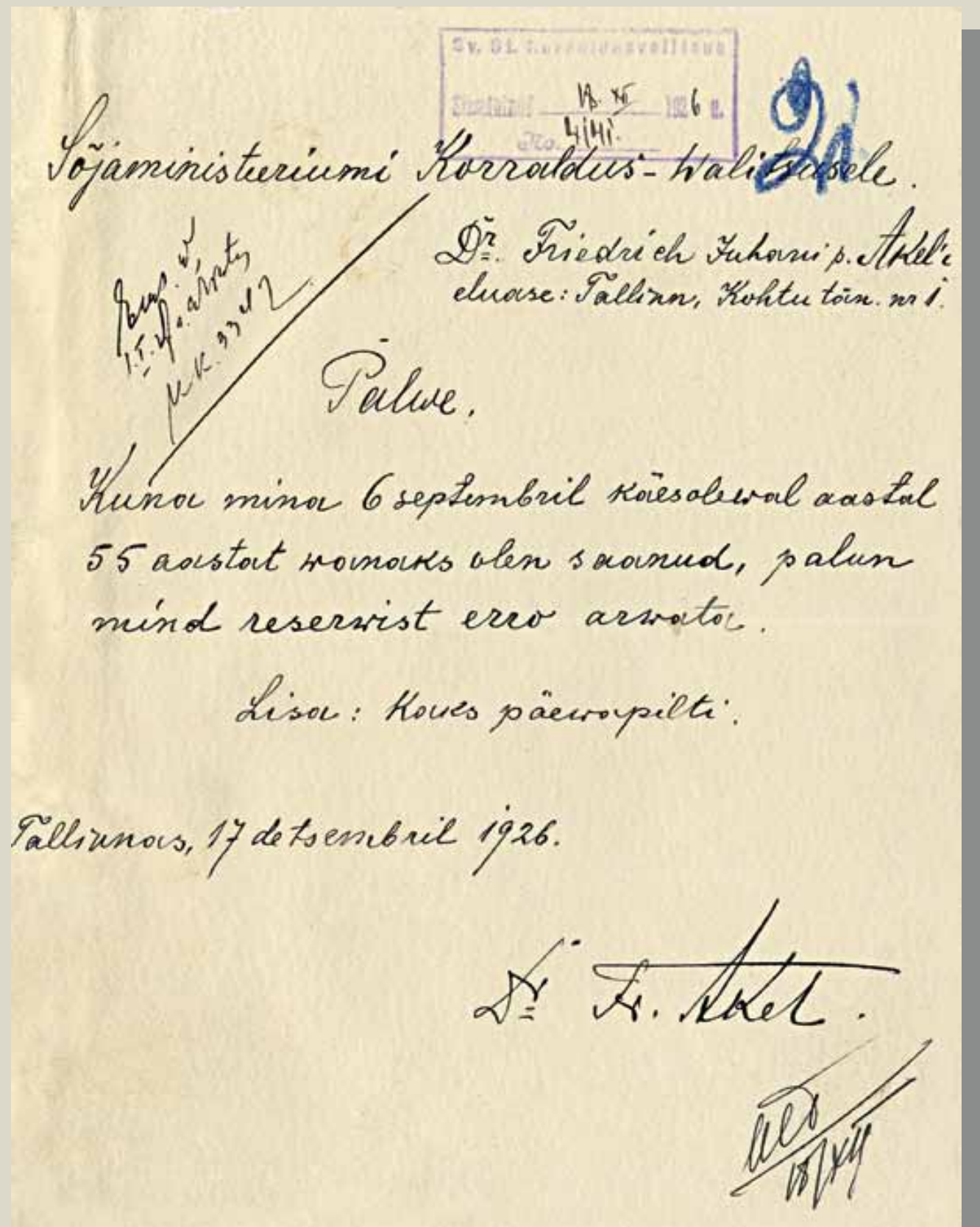
Arstina oli Friedrich Akel arvel Eesti sõjaväes.

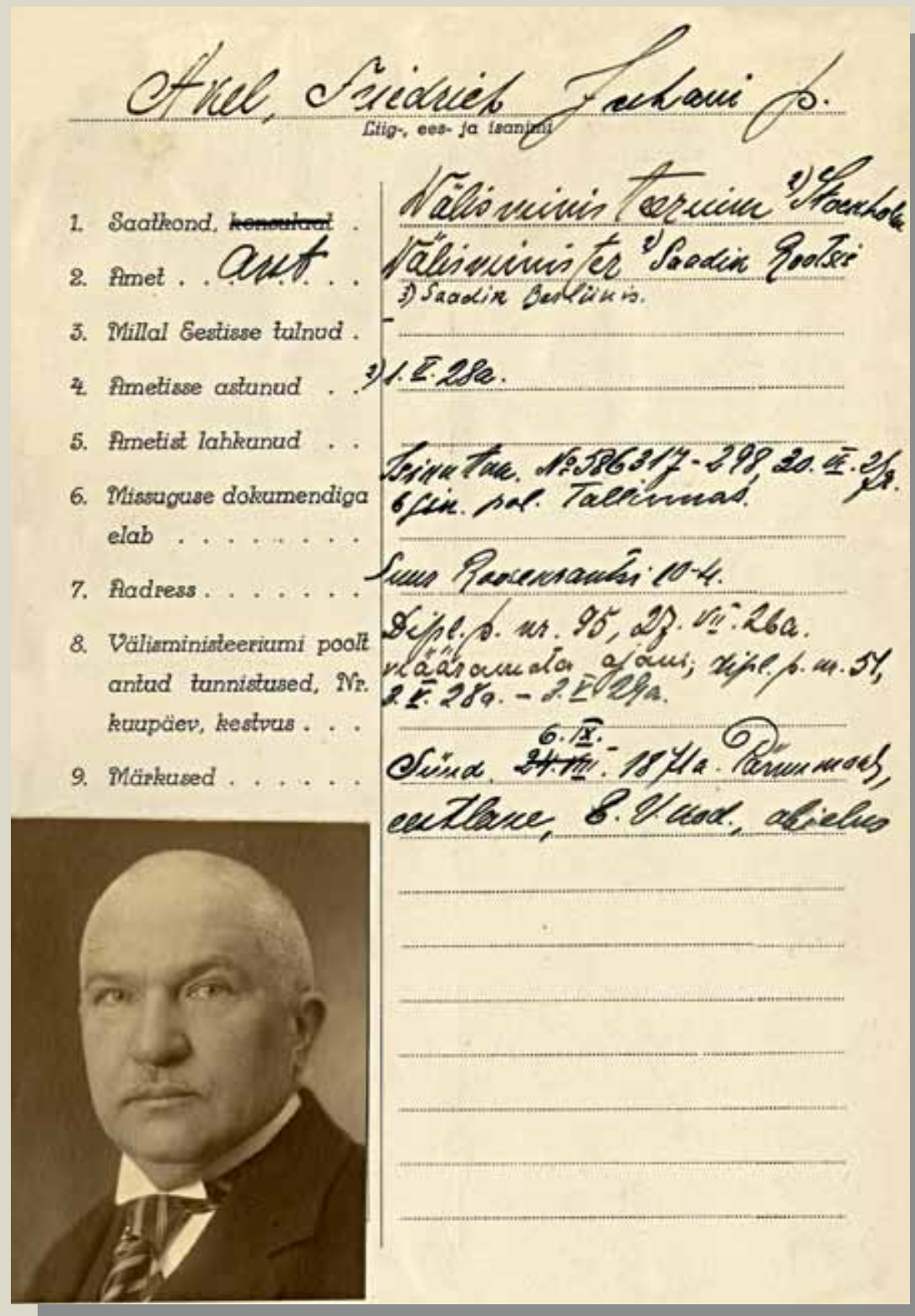

Kirjad tulevasele abikaasale 1904: "Olen määratud 4. tagavara hospitali Nikol'sk-Ussuriiski linna..."

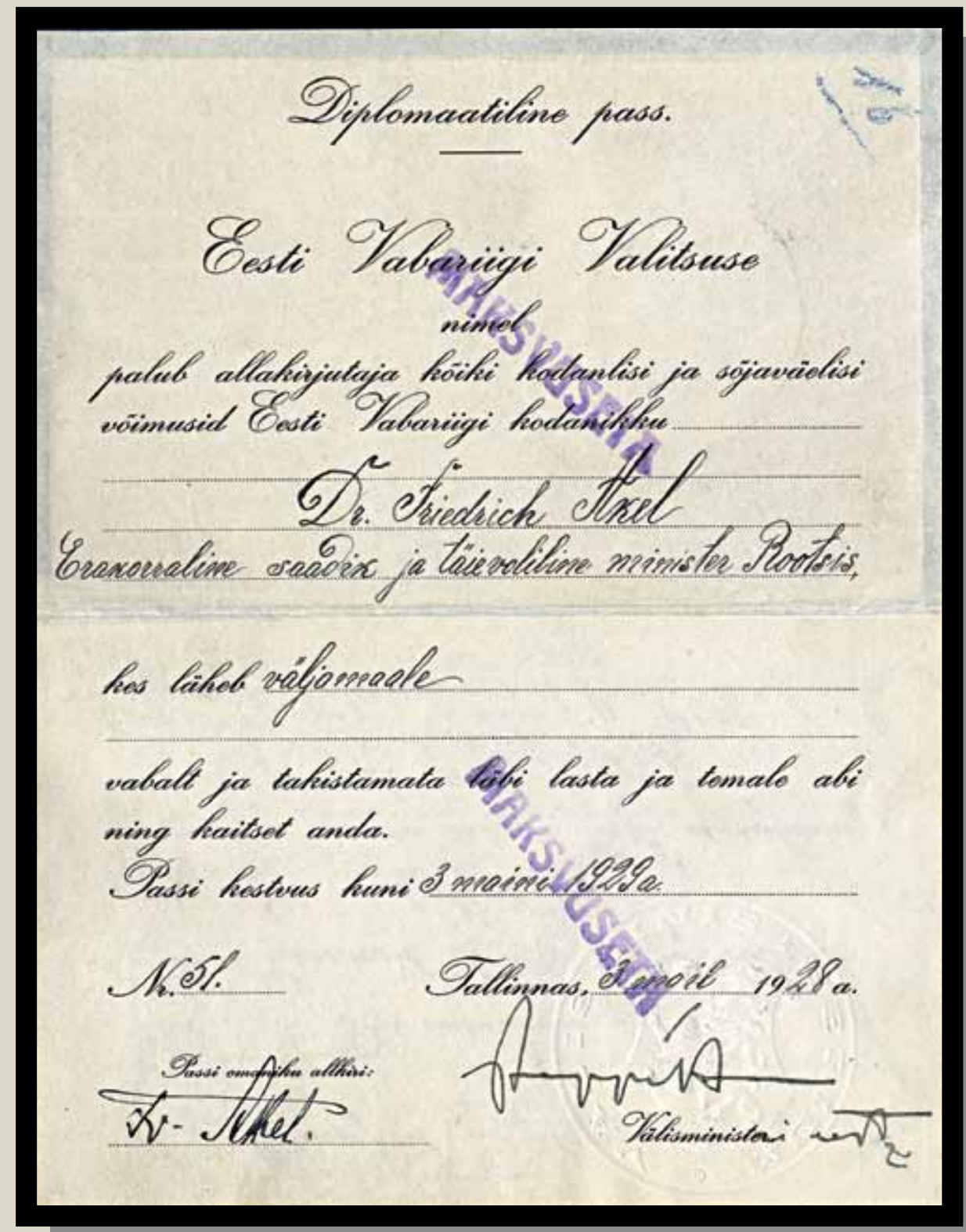

Vabadussõja ajal oli doktor Akel arstide reservis ja töötas oma erasilmakliinikus.

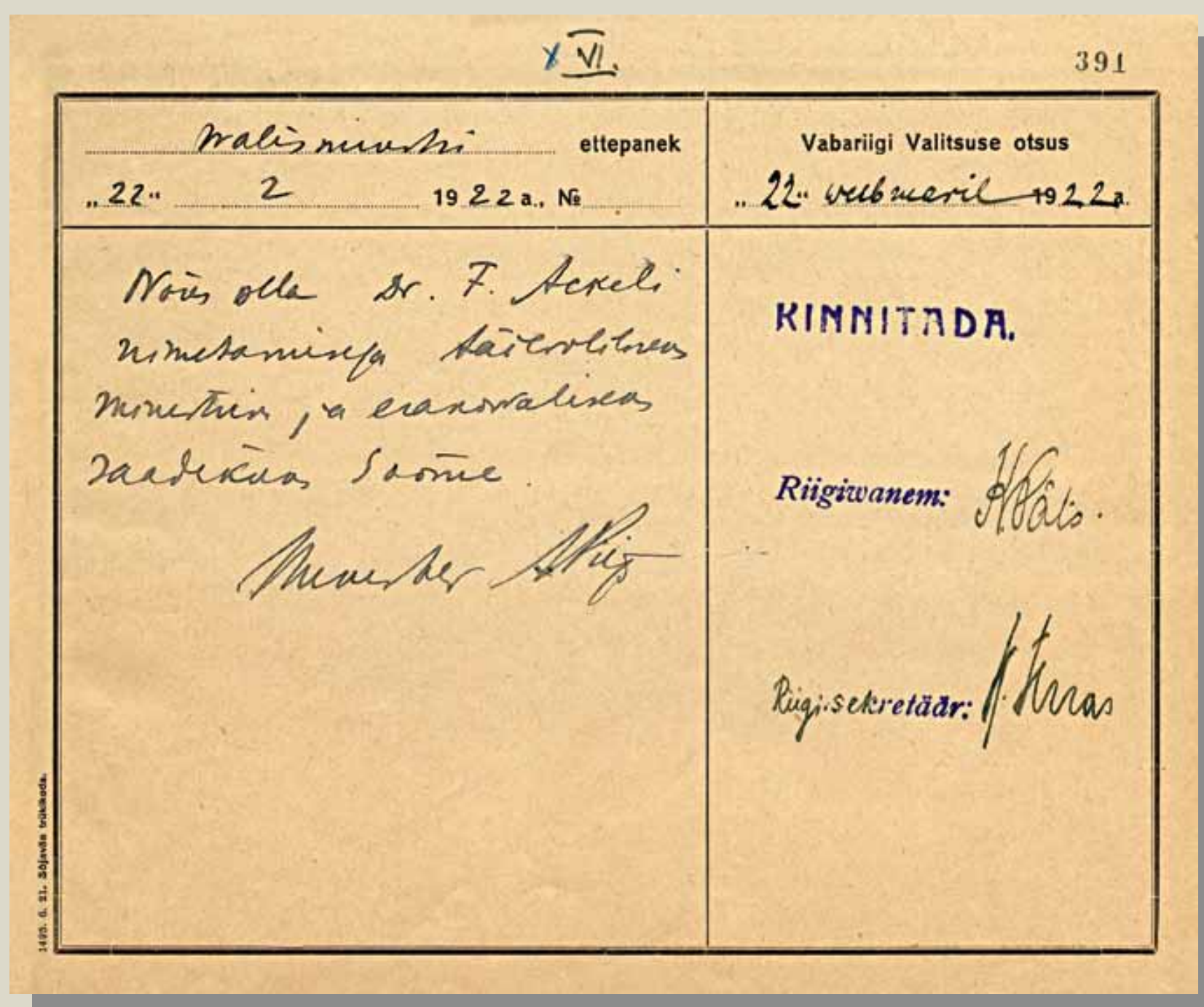
Eesti välisministeeriumi diplomaatilise passi saanute kartoteegi kaart.

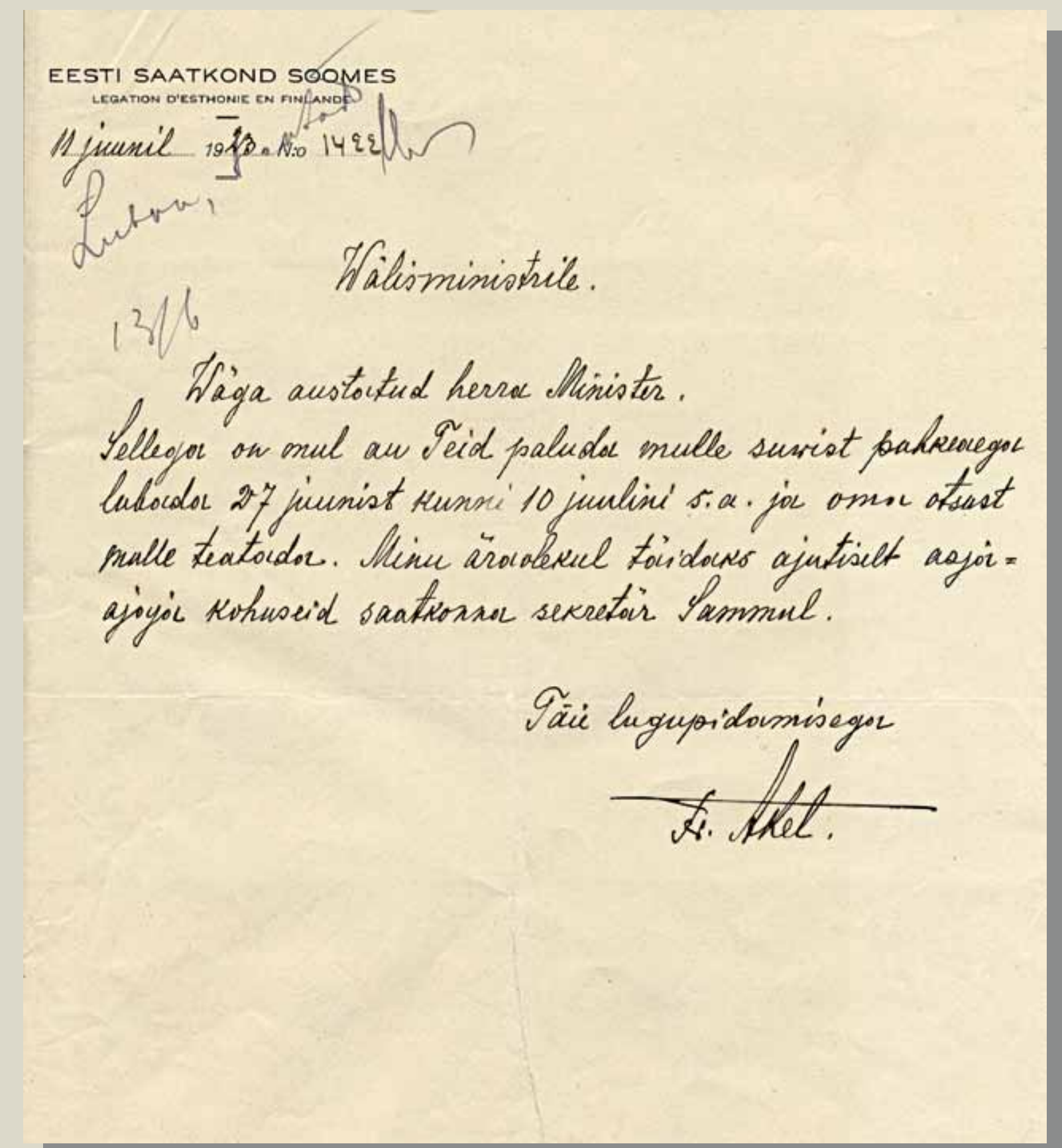
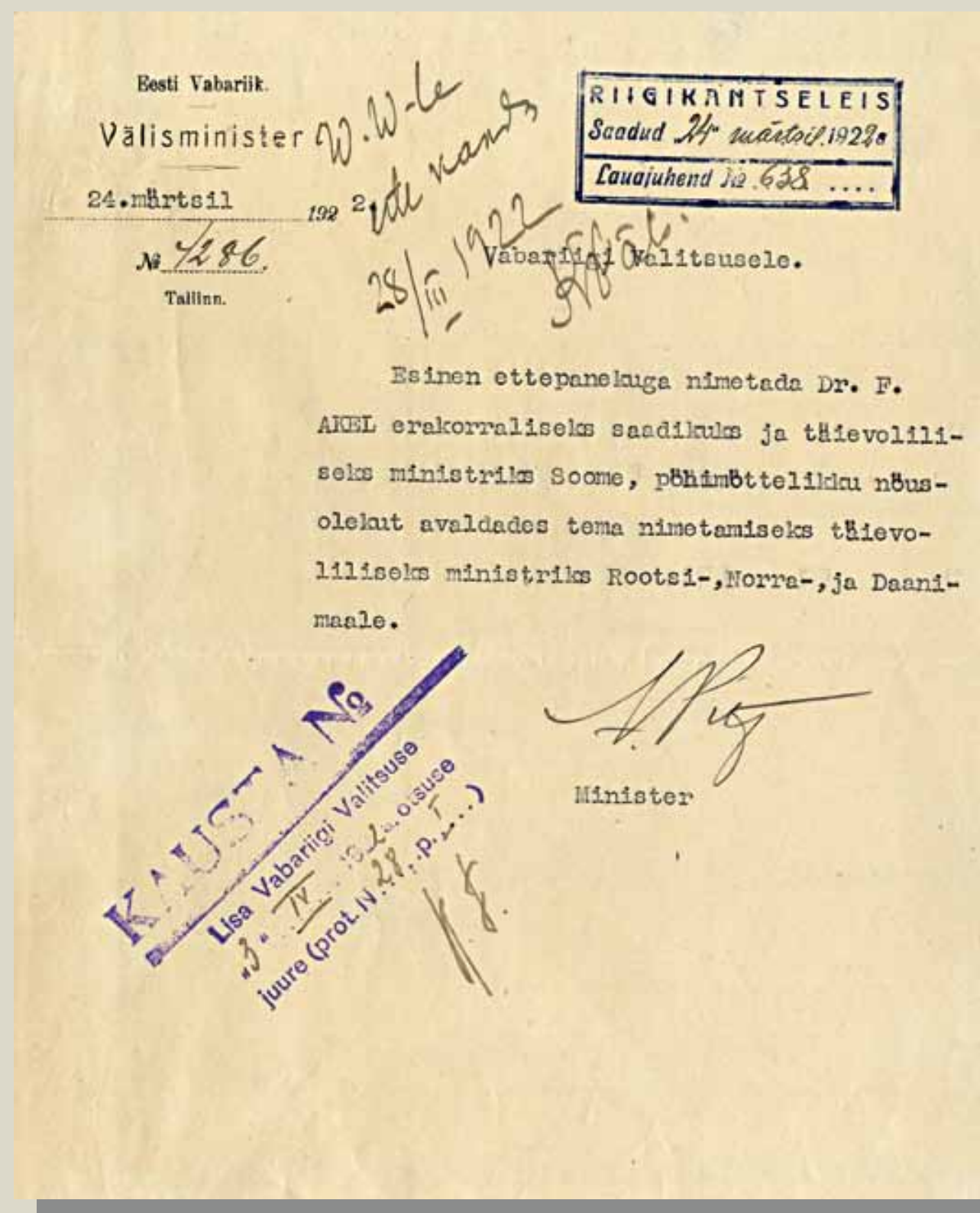
Friedrich Akeli diplomaatiline pass 1928. aastast.

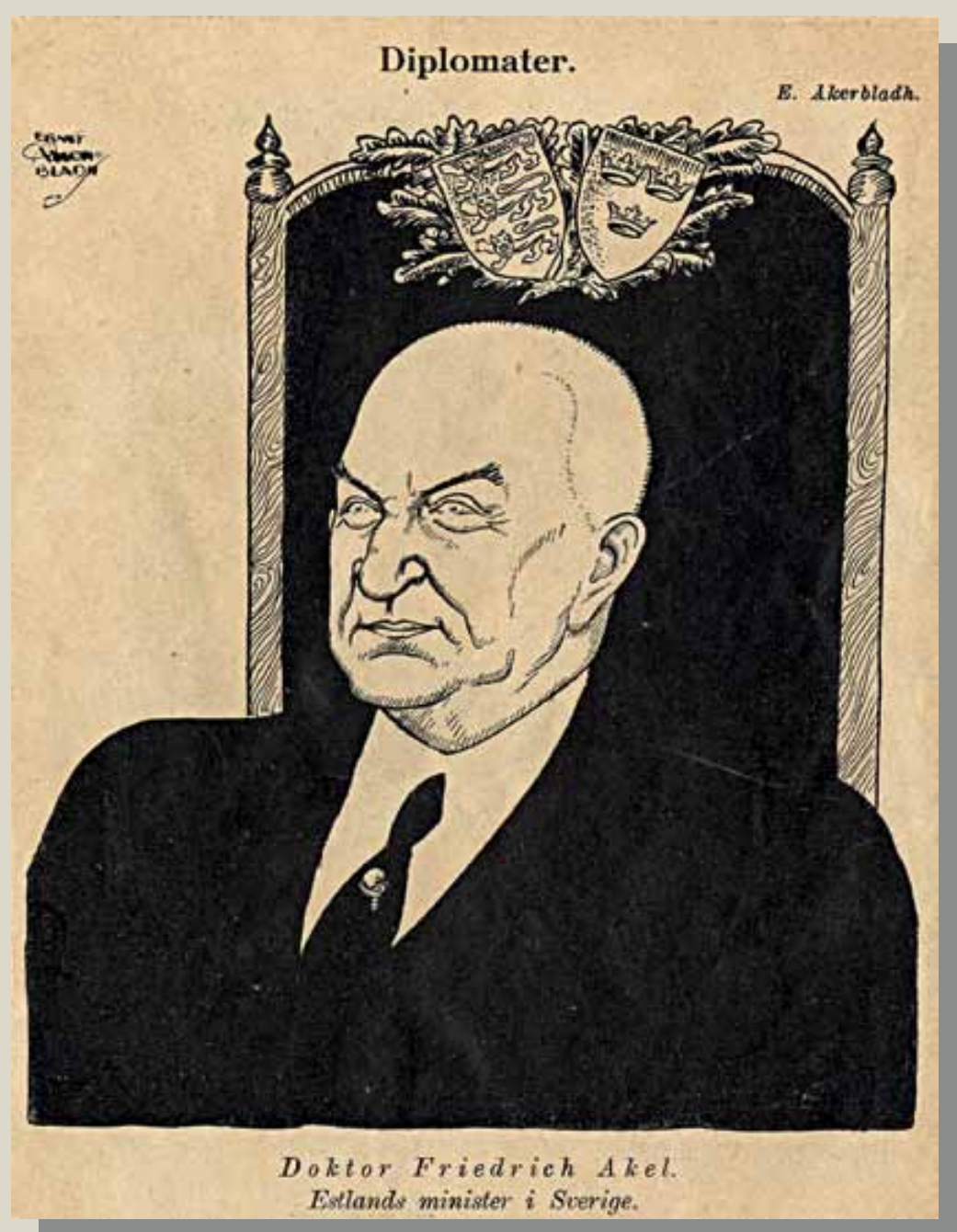
Riigivanem Jaan Tõnisson visiidil Rootsi Kuningriigis 1928 (temast paremal kuningas Gustav V ja Eesti saadik Friedrich Akel).

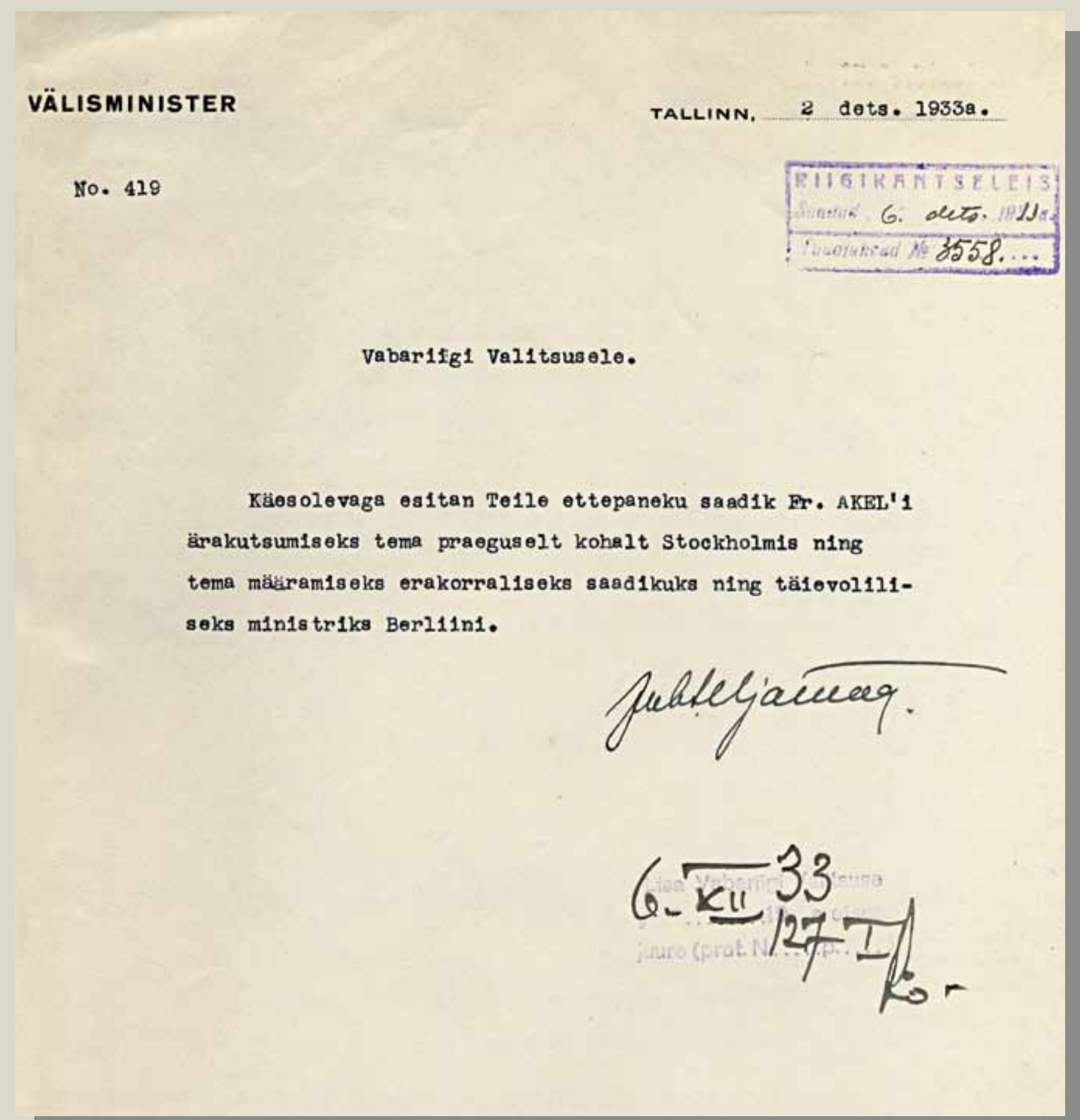
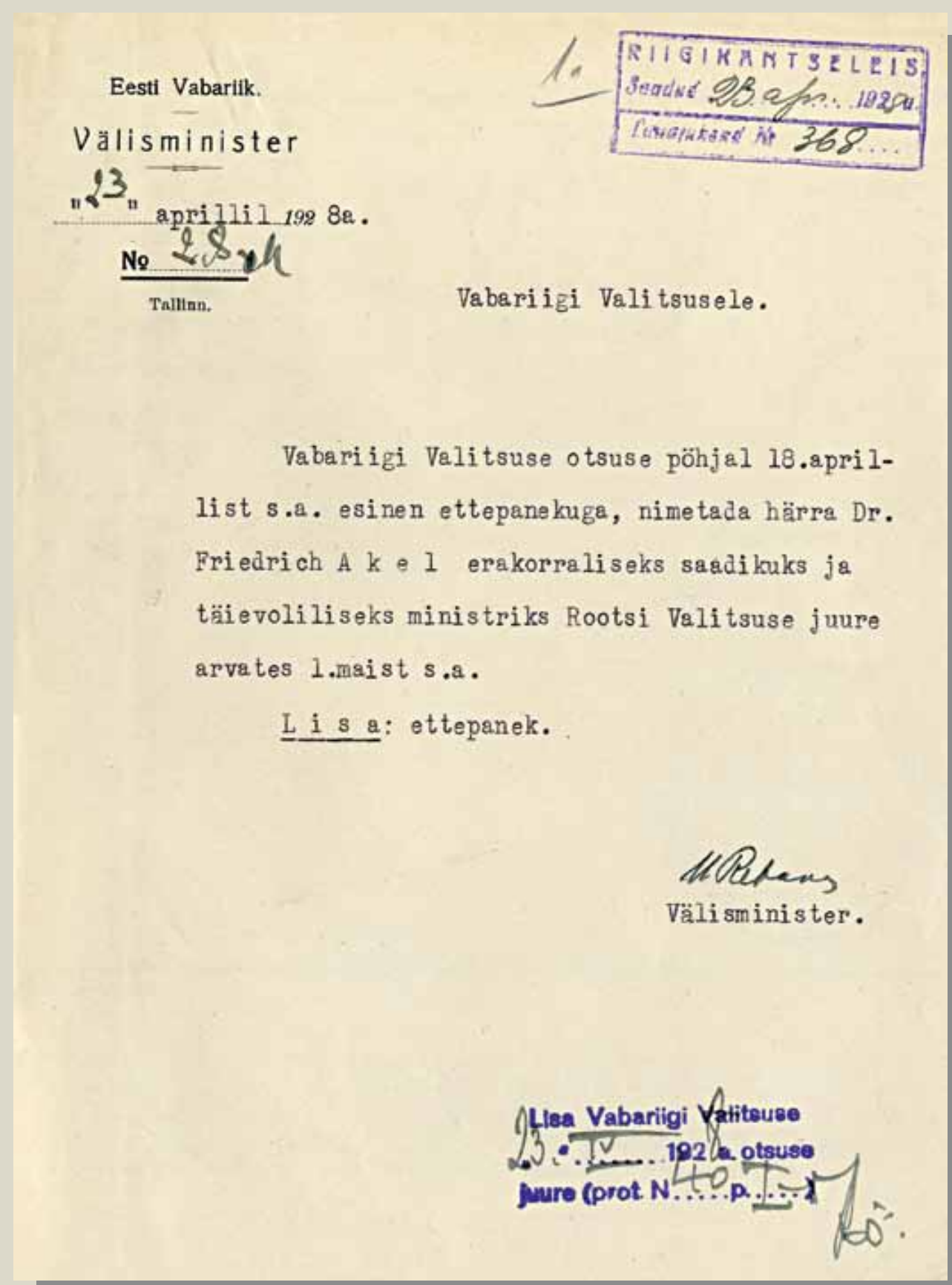
Vabariigi valitsuse otsuste raamatust 22. veebruaril 1922: kinnitada dr Friedrich Akel saadikuks Soome.

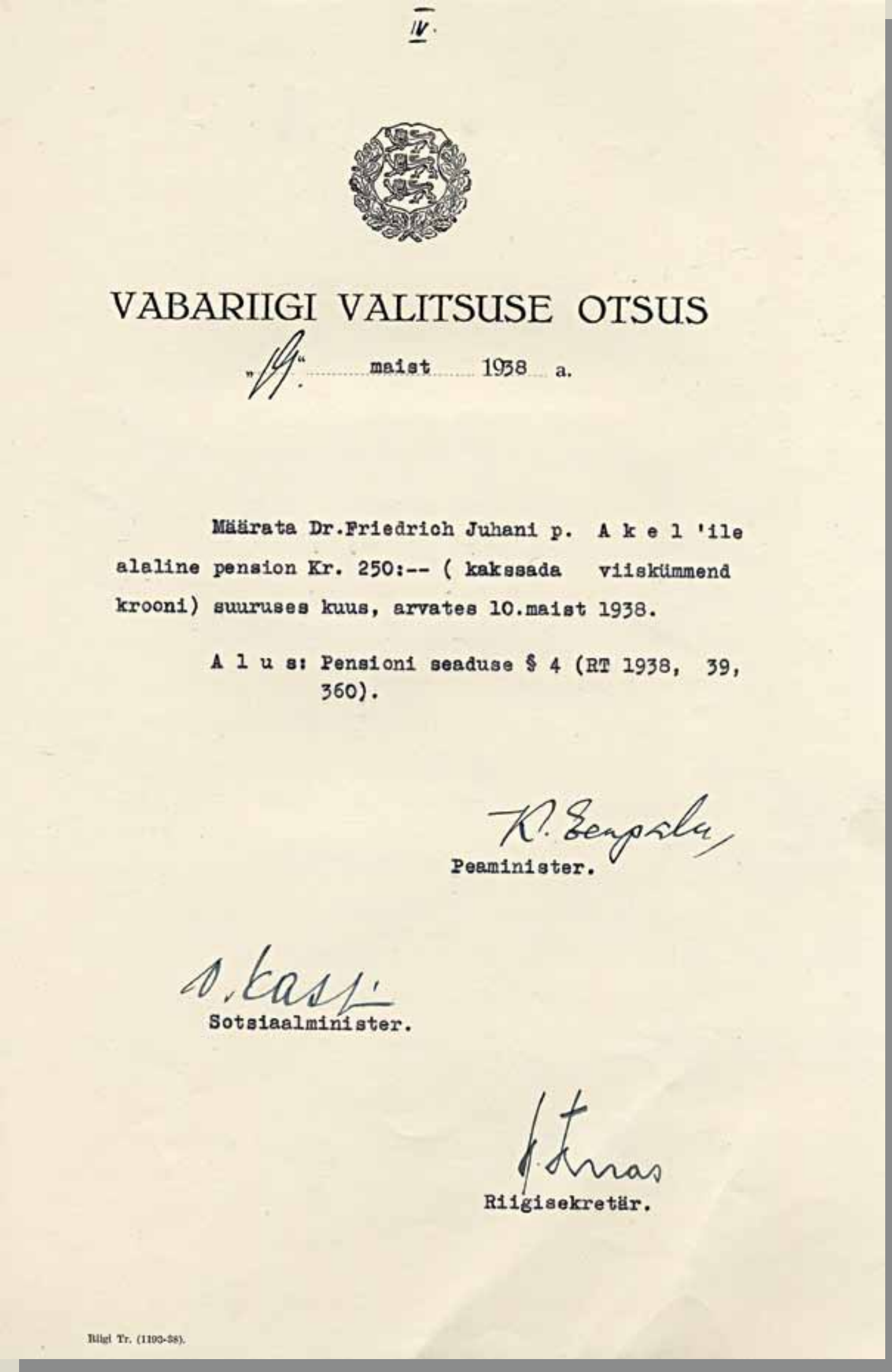

Friedrich Akeli autograaf 1923. aastast näitab XIX sajandil juba algkoolis õpetatud ilukirja.

Eesti saadik Rootsis - kunstnik Ernst Åkerbladhi joonistus Rootsi ajakirjandusest.

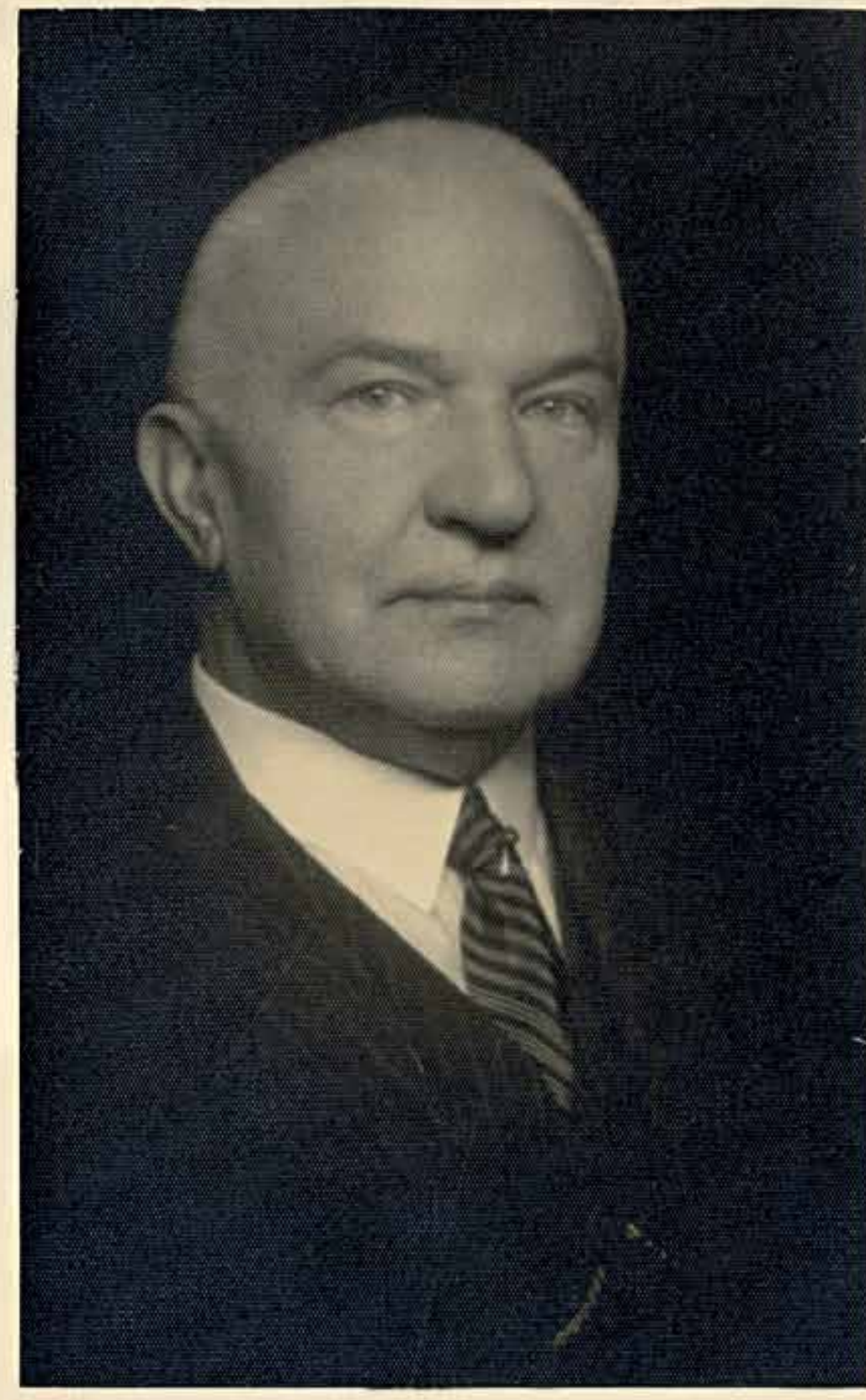

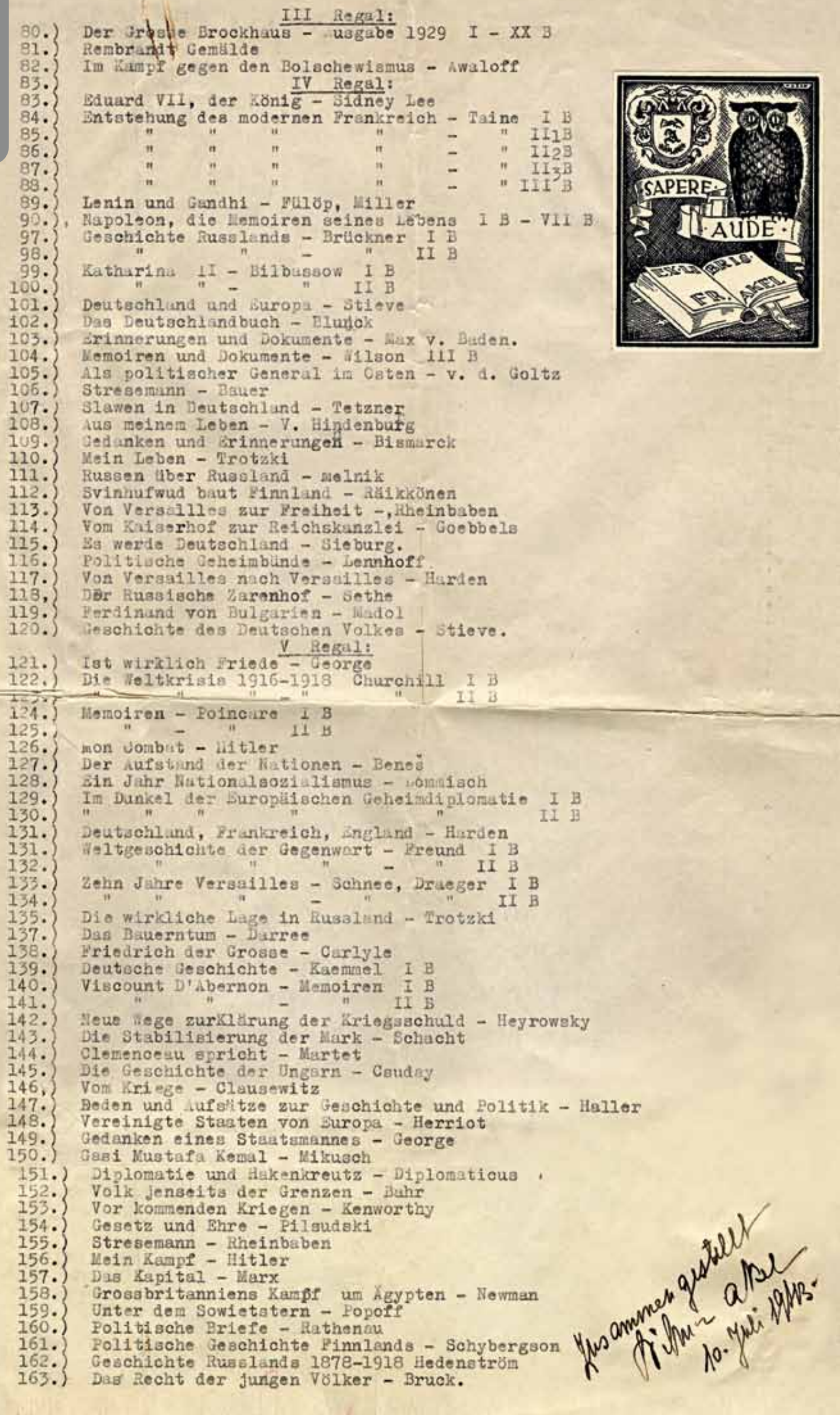
Friedrich Akeli tegevus Eesti riigi elu korraldamisel ja juhtimisel algas juba aastal 1922, sestap määrati talle 1938. aastal alaline pension.

Sapere aude - söanda olla arukas!

Oma armastale, Erikule
isalikus sõppuses,
Fr. Akeli, 23/IV 1939.

Friedrich Akeli oli bibliofiil (osa tema raamatukogu nimekirjast ja ekstsliibris).

Perekonna albumist ...

Abikaasa Adele Akeli küüditati 1941 ja suri Siberis 1944.

Diplomaadi tütar Asta Stockholmis ja Berliinis. Asta Treude küüditati 1941 ja viibis Siberis 17 aastat. Friedrich Akeli poeg Friedrich suri Gulagi vangilaagris 1942.

Repressioonidest pääsesid vaid tütre Lia ja Wilma, kes elasid Rootsis.

